

РОЗДІЛ IV

Геоекологія й охорона навколишнього середовища

УДК 911.9:502.5(477.44)

Анатолій Гудзевич

Еколого-географічні передумови створення регіонального природного ландшафтного парку «Рівський»

Розглянуто особливості сучасного стану Рівського долиново-річкового ландшафту, який об'єднує у своєму складі природні й різною мірою змінені ландшафтні комплекси – наземні й аквальні. Вивчено та обґрунтовано рівень ландшафтного й історико-культурного різноманіття досліджуваної території: ступінь збереження ландшафтних комплексів, рівень біотичного різноманіття, мальовничі й естетичні властивості, комфортність рекреаційних умов, історико-культурну цінність. Обґрунтовано пропозиції щодо наявних і перспективних природоохоронних об'єктів та територій, режиму їх охорони. Акцентовано увагу на потребі створення цілісної природно-заповідної території рівня регіонального ландшафтного парку «Рівський» як складової частини екомережі загальнодержавного, регіонального й локального рівнів.

Ключові слова: екомережа, ландшафтне різноманіття, біорізноманіття, парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва, регіональний ландшафтний парк.

Постановка наукової проблеми та її значення. Ще донедавна (до 2008 р.) Вінниччина – чи не єдина в Україні область, де не було поліфункціональних територій типу парків різних рівнів – національних, регіональних, ландшафтних. Їх особливістю є те, що рекреаційна й освітня функція в них поєднується з охороною ландшафтів. Більше того, у цій категорії об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ) поєднуються дві лінії охорони: збереження в природному стані типових і унікальних ландшафтних комплексів та їх компонентів, з одного боку, й історико-культурних цінностей (археологічних, архітектурних та інших об'єктів) – з іншого. Вінницька область майже повністю входить до складу проєктованого Галицько-Слобожанського природного коридору. Тому розвиток заповідної справи в області має бути спрямований на формування такої мережі природно-заповідних територій і об'єктів, яка б відповідала сучасним завданням природоохоронної політики держави на основі «Програми перспективного розвитку заповідної справи в Україні» (1994 р.) та Закону України «Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000–2015 роки». Основними їх завданнями є збереження і відновлення ландшафтно-та ценотичної різноманітності, генетичного фонду рослинного і тваринного світу.

Аналіз досліджень цієї проблеми. З розбудовою незалежної України зростає увага до заповідної справи, на що вказують відповідні документи: Закон «Про природозаповідний фонд України», Указ Президента країни від 10.03.1994 р. «Про резервування з метою наступного заповідання природних територій», «Програма перспективного розвитку заповідної справи в Україні». Логічним кроком розвитку природозаповідної справи в Україні на початку ХХІ ст. є курс на створення екомережі, оскільки національна політика в галузі її формування спирається на світові концепції охорони довкілля (зокрема й концепцію Європейської екомережі), розроблені спільними зусиллями багатьох країн і прийняті до виконання на основі міжнародних рішень, документів, конвенцій (Стокгольмської, Віденської, Бернської, Боннської, Рамсарської).

Теоретичні та практичні положення розвитку природоохоронної справи, майбутньої екомережі України, з урахуванням досвіду країн Європи, викладені в численних публікаціях дослідників [2; 3; 6; 8 та ін.], зокрема й наших [4; 5]. Проте питання збереження природного потенціалу навколишнього середовища і сьогодні не втрачає своєї актуальності та потребує розв'язання.

Мета статті полягає в пошуку способів розширення природно-заповідного фонду Вінницької області на основі створення регіонального ландшафтного парку за рахунок цінних для заповідання ділянок, а також уже наявних об'єктів і територій із підвищенням їх статусу. Для цього потрібно визначити сучасний стан Рівського долинно-річкового ландшафту й окремих його частин. Проведення таких досліджень дасть змогу не тільки виявити перспективні для резервування території, а й допоможе обґрунтувати доцільність включення до складу ПЗФ природоохоронних територій різних рівнів або потребу будь-яких їх територіальних змін.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Річка Рів (Ров) – права притока Південного Бугу. Довжина річки – 104 км, площа басейну – 1162 км². Витікає біля с. Слобідки-Охримовецької Віньковецького району Хмельницької області й протікає в межах цього району, а також Барського і Жмеринського районів Вінницької області [1].

Рів, як і всі інші річки в Україні, відіграє каркасну роль в облаштуванні населених пунктів. Тут розміщені м. Бар та смт Браїлів і багато дрібних поселень. Тільки в межах Жмеринського району, що його річка поділяє на дві частини, на берегах розкинулося десять сіл і хуторів. Вони з давніх часів спричиняють значне антропогенне навантаження, яке виявляється передусім у створенні загат (дев'ять ставків) і скиданні промислових стоків (Мартинівський спиртзавод, Браїлівський цукровий завод).

У цій публікації основну увагу звернено на територію середньої течії долини Рову, зокрема її ландшафтних особливостей на відтинку сіл Чернятин–Северинівка–Межирів Жмеринського району, чому сприяла участь автора у фольклорно-етнографічних експедиціях упродовж 2009–2011 років.

Правий берег річки слугує основою для сіл Чернятина й Северинівки та своєрідним обмежувачем, природним бар'єром у розширенні цих поселень на лівобережжя. При цьому р. Рів не пртікає тут природно, оскільки всюди підгачена. Останню дамбу побудовано у зв'язку із прокладанням газопроводу Одеса–Броди (район Висілок с. Северинівки). Штучна гребля, розміщена в межах земель с. Северинівки, формує водойму 120 га плеса Чернятинського ставу.

Глибоке врзання річки в осадочні породи – основна причина розкриття їх та більш давніх кристалічних наверстуввань від ґрунтових мас. Вапняки трапляються до ділянки Тартак–Сьомаки, а далі русло обрамлене гранітами, виходами Українського кристалічного щита. На окремих ділянках кам'янисті відслонення унаслідок вивітрювання набувають химерних форм (район Северинівського парку).

Спокійні й тихоплинні русла долини Рову замулюються та заболочуються. Про це нагадує лучна й водно-болотна рослинність, розміщена куртинами й суцільними чи розірваними смугами вздовж їх берегів. За складом, характером розміщення та площею, вони значною мірою подібні, однак існують між ними й відмінності. У західній частині найбільші площі вільного від рослинності водного дзеркала. З віддаленням від греблі в напрямку с. Межирева, тобто за течією, водна та водно-болотна рослинність нерідко повністю покриває поверхню ставу. Тут зосереджені основні масиви трав'яно-болотної рослинності, котра разом із водною і прибережно-водною створює своєрідні плавневі ландшафти. На берегових ділянках розміщені ценози справжньо-лучної та болотисто-лучної рослинності. По берегах водойми трапляються фрагменти вербово-вільхових деревно-чагарникових угруповань.

Водна рослинність відносно багата й різноманітна, що пов'язано і з глибокими ділянками дна водоймища, та, відповідно, з великими площами водного дзеркала, і сприятливими природно-кліматичними умовами мілководної та прибережної частин. Водна рослинність представлена угрупованнями, які утворені прикріпленими, зануреними та вільно плаваючими видами. Ценози прикріплених видів із плаваючими листками трапляються рідше. З групи прикріплених видів найчастіше можна побачити занурені, які займають великі площі. Це угруповання рдесника (*Potamogeton perfoliatus*), валіснерії спіральної (*Vallisneria spiralis*), водяної сосонки (*Hippuris lanceolata*), ценози з глечиків жовтих (*Nuphar lutea*), елодеї канадської (*Elodea canadensis*). Усі вони приурочені до мілководь із товщею води 50–100 (150–200) см і мулистими та мулисто-піщаними донними відкладами. У них переважають монодомінантні угруповання з відносно небагатим флористичним складом, мозаїчною та нерівномірно груповою будовою травостою, який складається з двох, рідше – трьох під'ярусів. Загальне проективне покриття – 50–70 % (рідше 100 %). Лише фрагментарно трапляється латаття біле (*Nymphaea alba*), указуючи на найглибші ділянки водойми.

Із некорінених вільно плаваючих на поверхні води найбільш поширені ряска мала (*Lemna minor*), водокрас звичайний (*Hydrocharis morsus-ranae*), сальвінія плаваюча (*Salvinia natans*), а з групи вільно плаваючих у товщі – роголистник занурений (*Ceratophyllum demersum*). Загальне проективне покриття в межах руслової частини сягає 60–70 %, тоді як поза нею – переважно 100 %. Представлені

ценози двома (наводний і підводний), рідше – трьома (ще й надводний) ярусами. Поширення вільно плаваючих угруповань тісно пов'язане з наявністю ділянок мілководь, захищених повітряно-водною рослинністю від коливання води.

На мілководді та прибережній частині зростають рогіз вузьколистий (*Typha angustifolia*), куга озерна (*Schoenoplectus lacustris*), очерет звичайний (*Phragmites australis*). Водночас значно зволожені луки заросли багатим, надзвичайно густим лучно-болотним різнотрав'ям, яке являє собою природну перешкоду для надходження в річку теріогенного матеріалу.

У минулому на схилових місцевостях долино-річкового ландшафту Рову панувала лісова рослинність. Основною лісоутворюючою породою був дуб звичайний (*Quercus robur*). Однак природні ліси тут майже не збереглися і нині представлені лише незначними фрагментами, але разом зі штучними сягають площі 897,0 га (24,75 % загальної площі досліджуваної території). Хоча, як свідчать мешканці поселень, ці показники могли бути вищими, оскільки ще 100 років тому на західній околиці Северинівки зростав типовий для цих широт природний ліс, що зафіксовано в назві урочища – Піддубина. Процес його знищення мешканці увіковічили назвою Корчівка – конкретному й чіткому топонімі для нинішньої збезлісеної частини. Дуже важливо, що на вододільних плато деякі лісові масиви все ж уціліли. Представлені вони переважно урочищем Велика Долина (Дубина), Межирівським та Вітівським дубовими та грабово-дубовими лісами. У їхньому деревному ярусі панує дуб та граб із незначною домішкою ясена, клена польового, береста (*Ulmus laevis*).

Подібний склад мають і ліси на схилах долини річки Ров та її притоки Голубої – в урочищах Стінка та Чернятинський Ліс. Особливою ценотичною різноманітністю та флористичною своєрідністю відзначається урочище Стінка.

Поза лісовкритими площами у доагрокультурні часи переважали остепнені луки та лучні степи з пануванням мітлицево-типчаккової групи асоціацій (*Agrostideto-(Syreistschikovii)-Festuceta (sulcatae)*). Степові простори в процесі тривалого природокористування цілком розорані й використовуються під сільськогосподарські культури. Нині степова рослинність трапляється невеликими ділянками на узліссях та схилах балок і долини річки. Характерними видами для остепнених лук є костриця червона, тонконіг вузьколистий, трясучка середня, різноманітні мітлиці, а також чебрець (*Thymus loevuanus*), гвоздика перетинчаста (*Dianthus membranaceus*). Дуже цінним із погляду зростання степових угруповань є крутий схил лівого берега Рову, що східніше ві урочища Стінка. Окрім багатого трав'янистого розмаїття, ця ділянка містить зарості дикої черешні, груші, яблуні, дерена, глоду, терну. Зважаючи на це, Северинівській і сусіднім сільським громадам потрібно подбати про збереження таких важливих із генетичного, селекційного та господарського погляду природних ділянок популяцій диких родичів культурних рослин, лучних кормових видів, що зникають, цінних сортів плодкових дерев і чагарників.

Степові нерозорані ділянки схилів долини річки Рів, яри і балки, сільськогосподарські угіддя, лісосмуги, кар'єри та прилеглі до них угіддя є основними природними й антропогенними комплексами досліджуваної території середньої течії Рову. Для кожного з них характерний свій фауністичний комплекс. Проте для всіх природних та антропогенно змінених комплексів фоновими видами ссавців є заєць-русак (*Lepus europeus*), козуля європейська (*Capreolus capreolus*), лисиця звичайна (*Vulpes vulpes*), ласка звичайна (*Mustela nivalis*), миші (хатня та лісова). Трапляється борсук, кабан дикий (*Sus scrofa*). Із птахів всюди поширені воронів та горобині.

Особливо насичений і різноманітний тваринний світ річково-долинних ландшафтів. Із хребетних тварин основними мешканцями прісноводних водойм є риби (карась, краснопірка (*Scardinius erythrophthalmus*), плітка (*Rutilus rutilus heckeli*), окунь), а з інших – водяна полівка (*Arvicola terrestris*), кутори велика (*Neomys fodiens*) та мала (*N. anomalus*), акліматизована ондатра (*Ondatra zibethica*).

У рогізно-очеретяних заростях гніздяться лиски, водяні курочки (*Gallinula chloropus*), крижні, білі чаплі, коровайка (*Plegadis facinellus*), очеретяна вівсянка (*Emberiza schoeniclus*). Деякі з видів, що мешкають у долині р. Рів, занесені до Червоної книги України та Європейського червоного списку (видра, кутора).

Загалом вплив антропогенного фактору на рослинний і тваринний світ території сільради величезний. На зміну природній флорі з її багатовидовими ценозами приходять моноценози, представлені окремими культурними рослинами. Саме тому особливо помітною стає природнича та історико-культурна цінність Северинівської парку – пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення, що має загальну площу 43,5 га [4]. Заснований на початку XIX ст. з ініціативи та на кошти

землевласника Северина Орловського на мальовничому правому березі р. Рів, красивий ландшафтний парк від 1964 р. набув природоохоронного статусу. Його створив найпопулярніший тогочасний садовий пейзажист ірландець Діонісій Міклер.

Парк-пам'ятку можна умовно поділити на дві частини: панська садиба і власне ландшафтний парк. Нині в господарській частині парку-пам'ятки організовано Северинівський кістково-туберкульозний санаторій Вінницького обласного управління охорони здоров'я МОЗ. Ця парадна частина парку найбільш упорядкована. Самшитові алеї обладнані лавочками. Старий сад оточують різновікові насадження ялини та берези. Чітко проявляється тенденція щодо заміни загнаних плодових дерев саду ялинками. Стіна ялин та поодиноких екземплярів модрина підпирає плодовий сад і позаду головної будівлі (палацу).

Цікавий своєю композицією і краєвидами парк був закладений 1814 р. Парк розміщений на пересіченій місцевості з виходами кристалічних порід, декоративні якості яких вдало використав паркобудівничий. Вони представлені здебільшого у вигляді скелястих масивів та окремими останцями-валунами.

Структура рослинного покриву Северинівського парку досить різноманітна. Близько 70 % його площі займають кленово-ясеневі насадження. До них домішуються грабові та сосново-ялині. У підліску – черешня та ліщина. На скельних відслоненнях домінує глід одноматочковий (*Crafaegus monogyna*) і шипшина собача (*Rosa canina*). В обрамленні парку виділяється своєю кристалістю липа серцелиста (*Tilia cordata*). Загалом у парку зростає понад 60 видів дерев і чагарників [4].

Поруч із різновіковими, зокрема й столітніми, листяними (дубами, кленами, липами, каштанами, акаціями) та шпильковими (ялини, сосни) породами в парку навколо палацу стояли численні статуї міфологічних істот із білого мармуру. До 1858 р. майже всі вони були знищені.

Ландшафтного типу і парк у селі Чернятиві. Тут розміщений палац Вітославських, побудований у візантійсько-романському стилі. Чернятинський парк засновано у XVIII ст. (архітектор Діонісій Міклер) на основі природного дубово-грабового лісу. У парку збереглося близько 100 видів і форм дерев і чагарників та каскад ставків. У палаці ж розміщено один із корпусів Чернятинського аграрного коледжу.

Зважаючи на деяку захаращеність парків через загибель окремих деревних порід, сьогодні потрібно створити належні умови для збереження природних осередків та повноцінного їх функціонування. Загальна оцінка кліматичних, орографічних і соціально-економічних умов парків свідчить про можливість їх рекреаційного використання впродовж усього року.

За нинішніх умов реформування земельних відносин значно зросла різноманітність і кількість аграрних підприємств, землевласників та землекористувачів, що ускладнило регулювання земельних відносин, призвело до порушення внутрішньогосподарського землеустрою і подрібнення масивів сільськогосподарських угідь. Наслідком таких процесів може стати неефективне використання малопродуктивних і деградованих земель подрібненими землекористувачами, забур'яненість територій, зокрема карантинними бур'янами. Тому особливій уваги потребують земельні ділянки на схилах Рову. Земельні ділянки в прибережних смугах та водоохоронних зонах несуть загрозу постійного забруднення річки побутовими стоками, змивами із сільськогосподарських угідь і поступового занедбання окультуреного ландшафту. Річка Рів, хоч і не є найбільш забрудненою порівняно з іншими малими річками, але потрохи починає втрачати свою рекреаційно-туристську цінність. Деякі відрізки її допливу забруднені, засмічені, замулені, виснажені. Окремі загрози матиме і здійснення запланованого на найближчий час реконструювання мосту завдовжки 94 м через річку Рів на автодорозі Чернятин–Токарівка. Як уже відомо, на час проведення реконструкції рух на цій ділянці дороги організують в об'їзд через міст у селі Северинівці, що істотно підвищить показники загазованості та запиленості повітря, а також уміст важких металів поблизу проїжджої частини.

Через незначні розміри ця річка дуже чутлива до певних видів господарської діяльності, що може помітно позначитися на водному режимі басейнової території. Поки що її берегами є парки та урочище Стінка. Останній – унікальний лісовий острів на лівій терасі Рову. По крутих і дуже розчленованих високих схилах його долини опускається до самого урізу води та оточений сільськогосподарськими угіддями з півночі. На добре розвинених сірих лісових опідзолених, підстелених суглинками ґрунтах високих схилів зростають середньовікові дубові ліщиново-яглицеві та конвалієві ліси. Підлісок складається з ліщини, бруслини бородавчатої, ясену (підріст), бузини чорної тощо. У трав'яному покриві переважають осока гірська, різні види фіалок, ожина, лісова осока, вороняче око,

жіноча папороть, зірочник, веснівка, підлісник, медунка, розхідник, горлянка та ін. У зниженнях – вогкі діброви з ільмом, берестом і черешнею в деревостані, з черемхою в підліску та рясною кропивою, розрив-травою, яглицею, копитняком, зеленчуком і занесеною до Червоної книги цибулею ведмежою (*Allium ursinum*).

Перехідну смугу між терасою «Стінки» й заплавою утворюють вільхові ліси з *Urtica galeopsifolia*. У широкій заплаві Рову (0,3–0,5 км) сформувався своєрідний «мозаїчний» комплекс, утворений дубовими та вільховими лісами, трав'яними болотами, старицями та ставками і «вікнами» з вільноплаваючою водною рослинністю. Рештки пралісів урочища є еталоном для вивчення структури первинного лісового покриву й наукового обґрунтування напрямів реконструкції малоцінних деревостанів. Отож ця територія має важливе наукове (вивчення умов зростання широколистяних рослин, що зростають на всіх елементах рельєфу (від плакору до річкової заплави) і характеризуються порівняно значною синтаксономічною різноманітністю) і природоохоронне (грунтозахисна та водорегулювальна роль) значення.

У межах с. Северинівки річка Рів та урочище Стінка є місцем відпочинку, оздоровлення населення і, що не менш важливо, об'єктом використання для сільського господарства. Якщо не вжити дієвих заходів щодо обмеження антропогенного тиску, унікальні природно-територіальні комплекси суттєво знизять свій екологічний потенціал і можуть утратити наукову та естетичну цінність. Прямой загрози їх існуванню зараз немає. Але недосвідченість чи помилка працівників лісового господарства можуть призвести до випадкових порушень передусім урочища Стінка (наприклад, необережність під час санітарних і вибіркових рубок, невчасне проведення деяких біотехнічних заходів, відсутність контролю за станом популяції тощо). Відповідно до Закону України та правил охорони магістральних трубопроводів [7] є певні застереження й щодо пошкоджень і руйнувань унаслідок несанкціонованого доступу до магістрального трубопроводного транспорту, який проходить через Северинівку. Тому нині конче потрібно посилити увагу до цієї території аж до взяття її під охорону. Контроль за станом популяції реліктових і ендемічних видів рослин, динамікою рослинного покриву, а також інвентаризацію, розробку та корегування охоронного режиму доцільно покласти на Северинівську сільську раду.

Попередніми дослідженнями встановлено, що лісове урочище Стінка разом із заплавою більшою мірою відповідає вимогам ландшафтного заказника, який створюється на основі природної території цінного дубового насадження віком 120 років і має важливе водорегулювальне й ґрунтозахисне значення. Разом із долиною Рову, яка має надзвичайну соціологічну цінність як унікальний еталон заплавного ландшафту Північно-Східного Поділля, урочище досить репрезентативно представляє флору й рослинність цього типу екосистем регіону. Ці дві об'єднані частини заказника цілком можуть слугувати основою регіонального моніторингу заплавних та схилових ландшафтів. На нашу думку, заказник доцільно створювати вже.

Водночас актуальним завданням залишається забезпечення охорони всього ландшафтного еко-тону Рівської долини, яке може вирішитися зі створенням регіонального природного ландшафтного парку «Рівський» у межах Барського та Жмеринського районів. Для цього слід здійснити низку організаційних заходів, зокрема, виділити межі парку в природі. Після детального вивчення регіонального парку потрібно провести функціональне зонування його території. У перспективі до складу регіонального природного ландшафтного парку можуть увійти урочище Жолоби (площа 4,5 га; 2,5 км на захід від міста Бар), орнітологічний та гідрологічний заказники (м. Бар, площею, відповідно, 149 та 81 га), Чернятинський та Браїлівський парки – пам'ятки садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення (площа 31 га), Северинівський парк – пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення (площа 43,5 га), ландшафтний заказник загально-державного значення «Володимирська дубина» (площа 133 га), гідрологічний заказник «Рівський», ландшафтний заказник «Межирівські берізки» та ботанічна пам'ятка природи «Група дерев “Липи вікові”», що забезпечить його єдність і презентабельність.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Досліджувана територія Рівського долинно-річкового ландшафту є цілісним утворенням із добре збереженими водно-болотними, лісо-болотними й лучно-степовими природними та різного ступеня трансформованості природно-антропогенними комплексами, яка загалом створює унікальні передумови для організації на її основі регіонального природного ландшафтного парку «Рівський». Поєднання на одній природно-заповідній території унікальних флористичних скарбів Рівської долини дасть змогу якісно поліпшити охорону ландшафтного й біотичного різноманіття Вінниччини та України.

Джерела та література

1. Атлас природных условий и естественных ресурсов Украинской ССР. – М. : ГУГК СССР, 1978. – 183 с.
2. Всеєвропейська стратегія збереження біологічного та ландшафтного різноманіття. – Київ : Аволон, 1998. – 52 с.
3. Гриневецький В. Т. Поняття екомережі та основні напрями її ландшафтознавчого обґрунтування в Україні / В. Т. Гриневецький // Укр. геогр. журн. – 2002. – № 4. – С. 62–67.
4. Гудзевич А. В. Природно-заповідна Вінниччина / А. В. Гудзевич. – Вінниця : ТОВ «Консоль», 2002. – 128 с.
5. Гудзевич А. В. Східне Поділля. Вінниччина / А. В. Гудзевич // Заповідне Поділля : краєзнавчі нариси. – Вінниця : Тезис, 2000. – С. 66–89.
6. Екомережа України і її природні ядра / Ю. Р. Шеляг-Сосонко, В. С. Ткаченко, Т. Л. Андриєнко, Я. І. Мовчан // Укр. бот. журн. – 2005. – Т. 62. – № 2. – С. 142–158.
7. Про затвердження Правил охорони магістральних трубопроводів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/КР021747.html
8. Шеляг-Сосонко Ю. Р. Концепція, методи і критерії створення екосети України / Ю. Р. Шеляг-Сосонко, Д. М. Гродзинський, В. Д. Романенко. – Київ : Фитосоціоцентр, 2004. – 144 с.

Гудзевич Анатолій. Еколого-географічні передумови створення регіонального природного ландшафтного парку «Ровський». Рассмотрены особенности современного состояния Ровского долинно-речного ландшафта, который объединяет в своем составе естественные и в разной степени измененные ландшафтные комплексы – наземные и аквальные. Изучен и обоснован уровень ландшафтного и историко-культурного многообразия исследуемой территории: степень сохранения ландшафтных комплексов, уровень биомногообразия, живописные и эстетические качества, комфортность рекреационных условий, историко-культурную ценность. Обоснованы предложения относительно существующих и перспективных природоохранных объектов и территорий, режима их охраны. Акцентируется внимание на необходимости образования целостной природной заповедной территории уровня регионального ландшафтного парка «Ровський» как составляющую экосети общегосударственного, регионального и локального уровней.

Ключевые слова: екосеть, ландшафтне многообразие, биомногообразіє, парк-пам'ятник садово-паркового мистецтва, регіональний ландшафтний парк.

Gudzevich Anatoliy. Ecologo-geographical Pre-conditions of Creation of Regional Natural Landscape Park «Rivskiy». The features of the modern state of Rivskogo of valley-river landscape and his separate parts are considered, which unites in the composition natural and landscape complexes are in a different degree changed – ground and akvalni. It is studied and obgruntuvano level of landscape and historically cultural variety of the probed territory: degree of maintainance of landscape complexes, certainly level of biotichnogo variety, picturesque and aesthetically beautiful qualities, comfort of rekreaciynikh terms, historically cultural value. Grounded of suggestion in relation to existent and perspective nature protection objects and territories, mode of their guard. Attention is accented on the necessity of formation of the unique naturally protected territory of level of regional natural landscape park «Rivskiy» as a constituent of ekomerezhi of national, regional and local levels.

Key words: econetwork, landscape variety, biotvariety, park-sight of garden park art, regional landscape park.

Стаття надійшла до редколегії
17.04.2014 р.

УДК 595.70:616.99

Василь Фесюк

Анофелогенна безпека території: географічні та екологічні аспекти

Проаналізовано теоретичні та методологічні засади анофелогенної небезпеки, закономірності поширення природних осередків трансмісивних хвороб і їх збудників, екологічні особливості комах, що переносять збудників інфекційних захворювань. Оцінено вплив на ареали багатьох видів паразитів і їх господарів антропогенної діяльності. Установлено взаємозв'язки між рівнем анофелогенної небезпеки та географічними й